

PRIOLOG BOSANSKOJ DRŽAVNOSTI¹
CONTRIBUTION OF BOSNIAN STATEHOOD²

Sažetak

*Tekst je prikaz drugog izdanja knjige Safeta Halilovića **Restitucija bosanske državnosti**, koju je objavio Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu 2013. godine.*

Summary

*The text contains a review of the second edition of the book **Restitution of Bosnian statehood** by Safet Halilović, published by the Institute for Research of Crimes against Humanity and International Law at the University of Sarajevo, in 2013.*

Prvo izdanje „Restitucije bosanske državnosti“, izašlo 1993. godine uprkos teškom ratnom stanju, presječenim komunikacijama i uopće nepovoljnim prilikama za izdavačku i bilo kakvu kulturnu djelatnost, doživjelo je brzu distribuciju kompletnog tiraža. Dvadeset godina poslije knjiga je doživjela i drugo izdanje, nažalost, u jednako teškom periodu za Bosnu i Hercegovinu, kada se ona doduše ne razara agresijom i bombardovanjem, ali se mirnim putem podrivaju sve njene institucije.

Pa tako najznačajnija institucija kulture u Bosni i Hercegovini, Zemaljski muzej u Sarajevu, i danas kao i te, ratne 1993. godine dočekuje izdanje ove knjige, neosposobljen za normalno funkcionisanje. Tematika kojom se bavi „Restitucija bosanske državnosti“ je upravo zbog toga aktuelna i u suvremenoj političkoj i općedruštvenoj realnosti kroz koju prolazi država Bosna i Hercegovina.

Drugo izdanje knjige dopunjeno je uvrštavanjem kratkog priloga historičara Ante Babića „Diplomatska služba u srednjovjekovnoj Bosni“. Također, knjiga je tehnički doradena, prvenstveno unošenjem karti u boji umjesto crno-bijelih iz prethodnog izdanja. Zadržan je isti tematski okvir knjige, koja je i ovaj put podijeljena u pet poglavlja, pa je tako prvo poglavlje uvodnog karaktera, gdje se kroz 18 priloga autora multidisciplinarno predstavlja historijski i kulturni razvoj Bosne i Hercegovine.

Drugopoglavlje je sastavljeno od najznačajnijih dokumenata koji se tiču procesa disolucije Jugoslavije, na jednoj strani, te uspostavljanja nezavisne i suverene Republike Bosne i Hercegovine, na drugoj strani. Pored zvaničnih dokumenata domaćih organa vlasti (Skupštine SRBiH, Predsjedništva R BiH), tadašnje Evropske zajednice, Ujedinjenih nacija te drugih organizacija specijalno formiranih za bavljenje jugoslavenskom krizom (Arbitražna komisija), u ovom poglavlju se nalazi i nekoliko govora najviših političkih predstavnika R BiH te izvještaja nevladinih organizacija, a koji su izneseni kao reakcija na izbijanje agresije na Bosnu i Hercegovinu i zločine koji su potom uslijedili. Treće poglavlje se upravo bavi pitanjem međunarodnog definiranja agresije i kategorizacije zločina protiv civilnog stanovništva, a prezentirani su najvažniji dokumenti doneseni u okviru institucija UN-a, čiji je potpisnik bila i Jugoslavija, a samim time i sve njene pravne nasljednice.

Četvrto poglavlje čine zvanični dokumenti organa vlasti Republike Bosne i Hercegovine, a koji se tiču organizovanja odbrane i suzbijanja težnji agresora u ostvarivanju svojih planova okupacije i uništenja jedne međunarodno priznate i suverene države. U petom poglavlju tabelarno je prikazan nacionalni i etnički sastav stanovnika Bosne i Hercegovine po općinama na osnovu popisa stanovnika provedenog 1991. godine, neposredno pred izbijanje rata na području bivše Jugoslavije. Na kraju knjige nalaze se prilozi u vidu niza historijskih karata – počevši od srednjovjekovnog perioda – kroz koje je prikazana evolucija državnopravnog položaja Bosne i Hercegovine kroz čitavu njenu prošlost.

Dvije decenije su prošle od izlaska prvog izdanja „Restitucije bosanske državnosti“, ali teme kojima se ona bavi još uvijek su aktuelne. Dokumenti sabrani u ovoj knjizi imaju posebnu naučnu vrijednost i sigurno će olakšati posao svim istraživačima zainteresovanim za procese disolucije Jugoslavije i uspostavljanja nezavisne i suverene države Bosne i Hercegovine te agresiju koja je potom uslijedila. Ako je prvo izdanje ove knjige za misiju imalo jačanje svijesti o posebnosti Bosne i Hercegovine, zadatak drugog izdanja je upravo poticanje na istraživanje tog vrlo značajnog perioda njene prošlosti, a koji je, nažalost, zapostavljen u modernoj bosanskohercegovačkoj historiografiji i publicistici. U vremenu u kojem se kulturne institucije od državnog značaja gase, a svaka znanstvena djelatnost je pred zamiranjem, objavljivanje ovakve knjige predstavlja ogroman poduhvat i, za nadati se, pozitivan impuls sličnim naučnim projektima.